

Danmarks globale klimaaktivisme i en krisetid: Forandret kurs i oprørte vande

Hvem bestemmer i dansk udenrigspolitik?

Danmark har i årtier profileret sig som et grønt foregangsland i international klimapolitik. Gennem FN-diplomati, klimafinansiering, EU-engagement og bilaterale samarbejder har klima været et kerneområde for dansk udenrigspolitisk aktivisme. Denne artikel undersøger, hvor robust denne aktivisme er i en krisetid præget af geopolitisk rivalisering, svækket multilateralt klimasamarbejde og øget indenrigspolitisk konflikt. Med udgangspunkt i litteraturen om småstaters aktivisme analyseres, hvordan ændrin-

ger i trusselsopfattelser, interesser og værdier påvirker betingelserne for dansk klimaaktivisme. Derudover vurderes udviklingen gennem tre indikatorer: initiativ, risiko og deltagelse. Artiklen viser, at dansk klimaaktivisme er mindre robust og under forandring. Aktivismen består, men udøves i stigende grad under mere ustabile og konfliktfyldte betingelser, hvor klimaindsatsen i højere grad afvejes mod sikkerhedspolitiske, økonomiske og indenrigspolitiske hensyn.

Klimapolitikens skiftende vinde¹

Klimapolitikken har stået højt i dansk udenrigspolitik i de seneste årtier. Danmark har prioriteret FN's klimaforhandlinger og haft et ambitiøst engagement i EU's klimapolitik. I internationale opgørelser topper Danmark ofte klimaranglisterne (Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, 2023).

Klima fremstår derfor som et klart eksempel på dansk udenrigspolitisk aktivisme, hvor Danmark ofte har ageret proaktivt og risikovilligt (Jakobsen og Kjærsgaard, 2017). Eksemplerne er mange: et af verdens højeste niveauer for klimafinansiering, et reduktionsmål på 70 pct. i 2030, tidlig støtte til en fond for klimarelaterede tab og skader samt etableringen af Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA), Global Offshore Wind Alliance (GOWA) og en række store sektorsamarbejder (Regeringen, 2023).

Lederskabet er imidlertid blevet udfordret. Krigen i Ukraine og voksende tvivl om det transatlantiske forhold har flyttet dansk og europæisk opmærksomhed mod strategisk autonomi, oprustning og beredskab (Nissen og Dreyer, 2024). Samtidig har energikrisen og Kinas stærke position inden for grøn teknologi skærpet presset på europæisk forsyningsikkerhed og konkurrenceevne (Draghi, 2025; Dreyer og Nissen, 2023). Klimapolitik indgår dermed i stigende grad i en bredere afvejning mellem sikkerhed, resiliens og konkurrenceevne.

Kriserne har også indvirket på international klimapolitik. FN vurderer, at omstillingstempoet fortsat er langt fra at indfri Paris-aftalen (UNEP, 2025).

JAKOB DREYER

Postdoc, Institut for
Statskundskab og Projektleder
Dronning Marys Center,
Københavns Universitet,
jdr@ifs.ku.dk

COP30 i Brasilien i 2025 blev mødt med kritik for begrænsede fremskridt, også fra klimaminister Lars Løkke Rasmussen, der som led i Danmarks EU-formandskab spillede en central rolle i forhandlingerne (Aagaard i Bønke, 2025). I EU blev et 90 pct. reduktionsmål for 2040 først vedtaget efter betydelig forsinkelse og med stor national fleksibilitet, mens både udfasning af benzinmotorer, landbrugskrav og emissionshandelssystemet er blevet mødt med voksende modstand (Mramor og Tagliapetra, 2026).

Også i Danmark er betingelserne forandret. Den brede klimapolitiske koalition bag klimaloven fra 2019 er under opbrud, udviklingsbistand og klimafinansiering er blevet mere politiseret, og fokus er flyttet fra målsætninger til implementering (Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, 2019; Dahl, 2026; Venstre, 2026). Flere centrale grønne projekter, herunder havvind og landbrugsreformer, har mødt betydelige økonomiske og regulatoriske udfordringer. Det peger på, at klimaambitioner afvejes mod sikkerhedspolitiske, økonomiske og implementeringsmæssige hensyn, selv om Danmark fortsat fastholder sit ambitionsniveau gennem blandt andet Grøn Trepakt og et skærpet reduktionsmål på 82 pct for 2035.

Hvor robust er dansk klimaaktivisme i lyset af de ændrede indenrigspolitiske, europæiske og globale rammebetingelser?

På den baggrund undersøger denne artikel, hvor robust dansk klimaaktivisme er, når de indenrigspolitiske, europæiske og globale betingelser ændrer sig. Først præsenteres litteraturen om klima i dansk udenrigspolitik. Dernæst analyseres, hvordan udviklinger i global, europæisk og dansk klimapolitik påvirker betingelserne for dansk aktivisme. Afslutningsvis diskuteres, hvad dette betyder for karakteren og robustheden af dansk klimaaktivisme i en krisetid.

Litteraturen om klimaaktivisme i dansk udenrigspolitik

Klimadimensionen i dansk udenrigspolitik er længe blevet set som et kerneeksempel på dansk aktivisme. For eksempel finder Anders Wivel (2013: 31), at ”klimaproblematikken gennem mere end tyve år har spillet en konsistent og fremtrædende rolle i dansk udenrigspolitisk aktivisme”. Dette ses i kombinationen af relativt høje indenrigspolitiske reduktionsmål, store bidrag til klimafinansiering særligt gennem udviklingsbistand og internationale klimadiplomatiske initiativer. Danmark har aktivt forfulgt klima i EU-forhandlinger (f.eks. Emissions Trading System og European Green Deal), i FN-samarbejdet (f.eks. som vært for COP15), og gennem partnerskabskonstellationer som P4G, C40 og GGGI, hvor danske aktører er centrale (Andersen, 2018; Jepsen og Rønberg, 2021). Ifølge Blaxekjær (2020) har Danmark således søgt at fremstå som ”first mover” i en netværksbaseret grøn diplomatisk strategi. Litteraturen fremhæver, at denne aktivisme hviler på en bred opbakning i befolkningen og blandt beslutningstagere, selv når ønskede resultater til tider er udeblevet, såsom ved COP15 (Mälksoo og Kristoffersen, 2022).

Aktivismen forklares med forskellige vægtninger i litteraturen. Ét perspektiv er interessedrevet. Her forstås klimaindsatsen primært som et middel til at fremme danske økonomiske interesser. Andersen (2021) peger på at dansk klimadiplomati ofte har været kanaliseret gennem partnerskaber uden om FN-systemet for at udnytte erhvervspotentialet (Andersen, 2021: 26). Jakobsen og Kjærsgaard (2017) argumenterer her for, at selv COP15 primært blev drevet af omdømme- og eksportmålsætninger, ikke FN-fremskridt i sig selv. Wivel (2013: 32) kombinerer et interesse- og værdibaseret perspektiv, men lægger vægt på værdiforklaringen og skriver blandt andet, at ”de værdier, som også ligger til grund for den nordiske velfærdsmodel, udgør et væsentligt udgangspunkt for klimaaktivismen.” Endelig findes et sikkerhedsperspektiv – ifølge Nordstrøm (2008) betragtes klima af danske myndigheder allerede i 00’erne som en ”trusselsmultiplikator”, der forstærker konflikter, migration og ustabilitet. Mälksoo og Kristoffersen (2022) bekræfter, at der i en dansk sammenhæng er sket en høj grad af sikkerhedsliggørelse af klimaet, der bekræftes både af udenrigspolitiske strategier og meningsmålinger. Generelt er opfattelsen i litteraturen dog, at det er en kombination af værdier, interesser og trusselsopfattelser, der tilsammen forklarer robustheden på området.

En central forklaring i litteraturen er, at dansk klimaaktivisme i høj grad bygger på en forestilling om at ”lede med eksemplets magt”. Ambitiøs national klimapolitik fungerer her som en kilde til international legitimitet og indflydelse, hvor Danmark søger at påvirke andre stater gennem det gode eksempel snarere end traditionelle magtressourcer. Denne tilgang indebærer imidlertid også en sårbarhed: Hvis den indenrigspolitiske opbakning svækkes, eller hvis resultaterne halter, kan det underminere grundlaget for den internationale aktivisme.

Selvom der er stor konsensus om beskrivelsen af dansk klimaudenrigspolitik som relativt aktivistisk, er et mere åbent spørgsmål, hvor robust den er. Wivel (2017) viser, at dansk aktivisme i høj grad er betinget af samspillet mellem indenrigspolitiske og internationale forhold. Eksempelvis så man ved de borgerlige regeringer fra 2011-15, en lavere grad af aktivisme, da opbakningen var lavere. Artiklen undersøger i forlængelse heraf, hvor robust aktivismen er i en krisetid. Det gøres ved først at skitsere en analyseramme og derefter en empirisk funderet diskussion til at afdække spørgsmålet.

Aktivismens robusthed og indikatorer

For at vurdere robustheden i dansk klimaaktivisme tager artiklen udgangspunkt i tre forhold, der i litteraturen fremhæves som centrale betingelser for småstaters udenrigspolitiske aktivisme: trusselsopfattelser, værdier og interesser. Disse kan forstås som de overordnede politiske rammer, der former de politiske mulighedsbetingelser.

I praksis udvikles disse betingelser i et samspil mellem nationale og internationale dynamikker. Trusselsopfattelser påvirkes både af globale udviklinger og af indenrigspolitiske vurderinger af, hvilke udfordringer der er mest

presserende. Tilsvarende formes værdier af både nationale normer og Danmarks rolle i internationale institutioner, mens interesser afspejler både nationale erhvervsstrukturer og internationale muligheder for samarbejde og markedsadgang.

Som Wivel (2013) påpeger, er småstaters aktivisme mest sandsynlig, når indenrigspolitiske præferencer, internationale rammer og nationale interesser trækker i samme retning. Artiklen anvender derfor trusselsopfattelser, værdier og interesser som analytiske dimensioner til at vurdere, hvor stabile betingelserne for dansk klimaaktivisme er i en krisetid præget af geopolitiske spændinger og øget politisk konflikt.

For at vurdere, hvordan aktivismen faktisk kommer til udtryk, anvender artiklen derudover tre kvalitative indikatorer inspireret af Dreyer og Nissen (2020): initiativ, risiko og deltagelse. Initiativ refererer til, i hvilken grad Danmark selv sætter internationale dagsordener. Risiko dækker over villigheden til at acceptere potentielle politiske og økonomiske omkostninger. Deltagelse vedrører, hvor bredt klimaudenrigspolitikken er forankret politisk og samfundsmæssigt. Tilsammen giver disse indikatorer et grundlag for at vurdere, om dansk klimaaktivisme fortsat er proaktiv og udadvendt eller bliver mere begrænset og betinget.

Tre betingelser for klimapolitisk aktivisme

Trusselsopfattelser

Hvis klimaforandringer opfattes som en central trussel mod samfundets stabilitet og sikkerhed, styrker det opbakningen til den politiske prioritering af klima i udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Omvendt kan klimaets relative betydning svækkes, hvis andre sikkerhedspolitiske udfordringer dominerer det politiske trusselsbillede.

I slutningen af 2010'erne fremstod klimaforandringer i høj grad som en central global udfordring i Danmark. Klimaforandringer blev i stigende grad beskrevet som en *trusselsmultiplikator*, der kan forstærke konflikter, migration og politisk ustabilitet i sårbare regioner. Denne forståelse har også præget dansk sikkerhedspolitisk analyse, hvor klimaforandringer blandt andet er blevet knyttet til udviklingen i Arktis og til bredere globale sikkerhedsudfordringer (Mälksoo og Kristoffersen, 2022). Det kom også tydeligt til udtryk ved meningsmålinger, hvor klima særligt ved 2019 valget blev set som en helt central trussel, der mandede ud i den bredt forankrede klimalov (Hansen og Stubager, 2020).

I de senere år har det sikkerhedspolitiske trusselsbillede imidlertid forandret sig. Efter Ruslands fuldskalainvasion af Ukraine i 2022 er militær sikkerheds- og forsvarspolitik rykket markant op på den politiske dagsorden. Ifølge Center for Militære Studiers sikkerhedspolitiske barometer vurderer danske sikkerhedspolitiske eksperter, at krigen i Ukraine har markeret et tydeligt brud i det europæiske sikkerhedsmiljø, hvor militær sikkerhed og geopolitisk rivali-

sering i højere grad end tidligere præger trusselsbilledet (Levinsen, Byrialsen og Kristensen, 2023). Tilsvarende fremhæver Forsvarets Efterretningstjeneste i sine årlige risikovurderinger, at Rusland udgør en central sikkerhedsudfordring for Europa gennem militær oprustning, cyberangreb og hybride operationer (Forsvarets Efterretningstjeneste, 2024). Det er kun blevet mere udtalt efter, at USA nu også vurderes som en sikkerhedspolitisk potentiel trussel efter landet har blandet sig i andre europæiske valghandlinger og fastholder et ønske om at overtage Grønland (Forsvarets Efterretningstjeneste, 2026).

Samtidig tyder meningsmålinger på, at denne udvikling også afspejler sig i danskernes egne trusselsopfattelser. Klimaforandringer opfattes fortsat som en alvorlig udfordring blandt danskerne, men klimaets relative placering blandt de vigtigste bekymringer er faldet i takt med, at krig, geopolitik og økonomisk usikkerhed fylder mere. Surveys viser fortsat en høj grad af bekymring for klimaforandringer blandt danskerne, men nyere målinger viser også, at andre emner – særligt krig og sikkerhedspolitik – opfattes som mere presserende (Dreyer og Damsbo-Svendsen, 2024).

 Klimaforandringer opfattes fortsat som en alvorlig udfordring blandt danskerne, men klimaets relative placering blandt de vigtigste bekymringer er faldet i takt med, at krig, geopolitik og økonomisk usikkerhed fylder mere

Samlet peger udviklingen derfor på, at klimaforandringer fortsat opfattes som en alvorlig og langsigtet trussel, men at klimaets relative betydning i trusselsbilledet er blevet mindre i takt med den forværrede sikkerhedspolitiske situation i Europa. For robustheden i dansk klimaaktivisme betyder dette, at klimatruslen fortsat kan legitimere politisk handling, men at den udkonkurreres af andre sikkerhedspolitiske prioriteringer, som tager mere politisk opmærksomhed og ressourcer.

Interesser

En anden central dimension i vurderingen af robustheden i dansk klimaaktivisme er udviklingen i de økonomiske og politiske interesser knyttet til den grønne omstilling. I en dansk sammenhæng har klimaindsatsen længe været tæt forbundet med erhvervspolitiske interesser. Den grønne omstilling har været et område, hvor danske virksomheder – inden for vindenergi, energieffektivitet og anden grøn teknologi – har haft stærke internationale positioner. Dermed har klimapolitikken i mange tilfælde kunnet fremstilles som en win-win mellem klimaambitioner og økonomiske muligheder (Blaxekjær, 2020).

På flere områder er disse interesser fortsat betydelige. Danmark spiller fortsat en central rolle i udviklingen af vedvarende energiteknologi, og grøn omstilling fremhæves fortsat som en vigtig kilde til økonomisk vækst og eksport. Dansk eksport af energiteknologi og -service steg fra 106,1 mia. kr. i 2022 til 109,6 mia. kr. i 2023 og nåede et rekordniveau på 123,4 mia. kr. i 2024 (Dansk

Erhverv m.fl., 2025). Internationale analyser peger tilsvarende på, at investeringer i klimaindsats og klimatilpasning opfattes som centrale økonomiske muligheder for europæiske økonomier (Draghi, 2024; European Investment Bank, 2024). Samtidig har staten understøttet den grønne omstilling gennem subsidier og investeringer i forskning- og udvikling, hvilket afspejler en fortsat politisk prioritering af sektoren.

Der er også eksempler på at klimapolitikken fortsat samler brede politiske flertal. Aftaler som Den Grønne Trepert repræsenterer nogle af de mest omfattende klimaaftaler i nyere tid og understreger, at der fortsat eksisterer betydelig politisk handlekraft – også på områder, der tidligere har været vanskelige at regulere.

Samtidig er billedet blevet mere komplekst i de senere år. Den internationale udvikling i energimarkederne og stigende omkostninger har skabt udfordringer for dele af den grønne industri. Den danske vindsektor – længe et symbol på den grønne omstilling – har oplevet økonomiske vanskeligheder, og flere havvindprojekter er blevet udsat eller genforhandlet som følge af stigende omkostninger og usikkerhed om investeringsvilkår (Reuters, 2025). I denne kontekst kan de vanskelige rammevilkår også føre til øget politisk engagement, idet staten søger at understøtte sektoren.

Endelig er den partipolitiske situation blevet mere kompliceret siden 2019 i takt med, at omstillingen er rykket fra målsætning til implementering. Samtidig bidrager både sektorinteresser og lokal modstand mod udrulning af vedvarende energi fortsat til at politisere den indenrigspolitiske debat (Christiansen og Nørgaard, 2023; Klimarådet, 2026). Udviklingen afspejles også i Folketinget, hvor en større del af den politiske højrefløj i dag forholder sig mere kritisk til yderligere klimaregulering.

Grøn teknologi og energiomstilling rummer fortsat store økonomiske muligheder og nyder betydelig politisk opbakning

Samlet peger udviklingen på, at de økonomiske interesser bag dansk klimaaktivisme fortsat er betydelige, men mindre entydige end tidligere. Grøn teknologi og energiomstilling rummer fortsat store økonomiske muligheder og nyder betydelig politisk opbakning, men skiftet fra målsætning til implementering har synliggjort nye fordelingskonflikter og økonomiske risici, som gør det politiske interessegrundlag mere tvetydigt.

Værdier

Surveydata tyder på, at den værdimæssige opbakning fortsat er betydelig. En række undersøgelser viser eksempelvis, at et stort flertal af danskerne fortsat ser klimaforandringer som en central udfordring og støtter politiske initiativer til at håndtere dem. I en nyere europæisk klimaundersøgelse vurderer langt de fleste danske respondenter eksempelvis, at grøn omstilling bør være en national prioritet (European Investment Bank, 2024).

Denne opbakning er i forlængelse af en længere tradition for at forstå klimapolitik som et område, hvor Danmark både kan og bør udøve internationalt lederskab. I litteraturen om dansk klimaaktivisme fremhæves klimapolitik netop som et område, hvor værdier om internationalt ansvar, multilateralisme og bæredygtighed har spillet en central rolle i at legitimere en aktiv udenrigspolitik (Blaxekjær, 2020; Wivel, 2013). Klimapolitik har dermed i høj grad været forbundet med forestillingen om Danmark som et grønt foregangsland.

Eksemplerne på aktivisme er mange; Danmark har blandt andet spillet en central rolle i etableringen af Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA), som var blandt de første internationale initiativer til aktivt at fremme en udfasning af fossile brændsler. Sammen med et højt niveau af klimafinansiering, ambitiøse reduktionsmål og sektorsamarbejder illustrerer dette en udenrigspolitik, hvor Danmark ikke blot deltager, men aktivt forsøger at forme internationale normer og prioriteter.

Samtidig er der tegn på, at den politiske konsensus om klimapolitikken er blevet svagere. Nye politiske aktører har udfordret centrale elementer i klimapolitikken. Særligt partier som Danmarksdemokraterne og Dansk Folkeparti har kritiseret klimapolitikken for at ramme landbruget og almindelige forbrugere, mens Liberal Alliance argumenterer for en mere omkostningsbevidst og økonomisk orienteret tilgang til klimaindsatsen. Dermed er klimapolitikken blevet et mere potent politisk konfliktområde.

Selv om klima fortsat er et vigtigt emne for mange vælgere, tyder nyere undersøgelser også på, at andre politiske temaer fylder mere i den offentlige debat. I en dansk vælgerundersøgelse fra 2025 peger en betydelig andel af vælgerne fortsat på klima som et vigtigt politisk emne, men det overgås af områder som sundhed og ligger på niveau med forsvarspolitik (Concito, 2025).

» Klimahandling opfattes stadig som et vigtigt politisk mål hos flertallet blandt borgere og beslutningstagere, men den brede politiske konsensus, der tidligere karakteriserede dansk klimapolitik, er blevet udfordret

Samlet peger udviklingen på, at værdierne bag dansk klimaaktivisme fortsat er til stede, men mindre stabile end tidligere. Klimahandling opfattes stadig som et vigtigt politisk mål hos flertallet af borgere og beslutningstagere, men den brede politiske konsensus, der tidligere karakteriserede dansk klimapolitik, er blevet udfordret både af en gruppe med hård modstand mod handling og en bredere gruppe, der finder, at andre værdier er vigtigere at forsvare.

Klimaaktivisme i en krisetid

Hvor de forudgående afsnit har belyst de bagvedliggende mulighedsbetingelser for aktivismen, retter dette afsnit opmærksomheden mod, hvordan aktivismen faktisk kommer til udtryk i praksis. Mere konkret undersøges det,

i hvilken grad Danmark fortsat tager selvstændige initiativer, er villig til at påtage sig politiske og økonomiske omkostninger og opretholder en bred politisk og samfundsmæssig forankring, hvad angår klima i udenrigspolitikken.

Ser man først på initiativ, handler det om, hvorvidt Danmark aktivt søger at sætte internationale dagsordener eller lancere nye samarbejder, frem for primært at reagere på andres forslag. På dette punkt spiller Danmark fortsat en aktiv rolle i international klimapolitik. Danmark er en central aktør i udviklingen af nye internationale klimaalliancer og sektorsamarbejder og har samtidig forsøgt at påvirke internationale klimaforhandlinger gennem EU-samarbejdet. Det sås ved forhandlinger om et nyt 2040-reduktionsmål i EU, der var en dansk prioritet under EU-formandskabet, og som man kom i mål med efter en stor diplomatisk indsats (Regeringen, 2025). Dog havde EU en juridisk forpligtelse til at melde et reduktionsmål ind til FN-systemet, hvilket man endte med at gøre for sent grundet de svære forhandlinger. Det er i forlængelse heraf ikke entydigt, at 2040-aftalen kan karakteriseres som et selvstændigt dansk initiativ.

Samtidig viser udviklingen i COP-systemet i 2025, at mulighederne for selvstændigt dansk initiativ er udfordrede af bredere internationale dynamikker. Klimatopmødet i Belém kulminerede flere års vanskelige klimaforhandlinger, hvor resultaterne var mindre ambitiøse end den danske regering havde troet og håbet. Klima-, energi- og forsyningsminister Lars Aagaard pegede efterfølgende på begrænsningerne i COP-systemets evne til at håndtere globale klimaforandringer. Dette har dog ikke ført til et fald i dansk klimaaktivisme som sådan, men snarere til en forskydning i dens form. Danmark har fortsat – og i nogle tilfælde styrket – sit engagement gennem klimafinansiering, partnerskaber og alliancer (Dreyer 2025), herunder engagement i internationale initiativer som Coalition of Finance Ministers for Climate Action, der samler over 100 lande om at integrere klima i finanspolitikken og mobilisere offentlig og privat klimafinansiering. Samlet peger initiativ-indikatoren således på, at Danmark fortsat udviser aktivisme, men at denne i mindre grad end tidligere udfolder sig gennem brede multilaterale gennembrud og i højere grad gennem allianceskabelse, sektorsamarbejder og finansielle initiativer.

Ser man dernæst på risiko, refererer det til, i hvilken grad Danmark er villig til at påtage sig politiske eller økonomiske omkostninger for at fremme internationale klimamål. På klimaområdet har Danmark historisk været villig til at gå relativt langt – eksempelvis gennem ambitiøse nationale reduktionsmål og betydelige bidrag til international klimafinansiering. Samtidig tyder udviklingen i EU's klimapolitik på, at denne risikovillighed balanceres mod hensyn til konkurrenceevne og de store investeringer på det militære område. Diskussionerne om EU's 2040-målsætning og reformen af emissionshandelsystemet illustrerer denne tendens. Her blev højere klimamål koblet til krav om større støtte til europæisk industri, og flere medlemsstater pressede på for større fleksibilitet i klimapolitikken. Det peger på, at villigheden til at tage risici og omkostninger i klimaets tjeneste i Europa, men også i Danmark, er

under pres, og at denne villighed er større på det militære-sikkerhedspolitiske område (Dreyer og Damsbo-Svendsen, 2024). Risiko-indikatoren peger dermed på en forskydning, hvor klimaaktivisme betinges af, at den kan forenes med andre centrale politiske hensyn særligt sikkerhed og konkurrenceevne.

Endelig refererer deltagelse ikke kun til Danmarks tilstedeværelse i internationale forhandlinger og aftaler, men også til, hvor bredt klimaudenrigspolitikken er forankret blandt beslutningstagere og i den bredere politiske offentlighed. Danmark deltager fortsat aktivt i internationale klimaforhandlinger, EU's klimapolitik og en række internationale partnerskaber om grøn omstilling. Samtidig ledsages dette engagement af betydelige nationale initiativer, herunder nye klimamål, omfattende politiske aftaler som Den Grønne Trepert. Ikke desto mindre peger udviklingen i den indenrigspolitiske implementering på, at omstillingen er præget af kompleksitet og usikkerhed. Klimarådets vurdering fra 2025 af, at vejen til Danmarks 2030-mål ikke længere er fuldt anskueliggjort, illustrerer denne udfordring (Klimarådet, 2026). Udfordringen synes således ikke at være fravær af politisk engagement eller ambitioner, men snarere de vanskeligheder, der er forbundet med at omsætte disse til konkrete og tilstrækkelige reduktioner. Deltagelses-indikatoren peger dermed på en fortsat bred forankring af klimapolitikken, men også på en mere sårbar kobling mellem international profil og national implementering end tidligere.

Det er imidlertid vigtigt at understrege, at disse udviklinger ikke entydigt er en svækkelse af dansk klimapolitik. I samme periode er der gennemført nogle af de mest omfattende klimaaftaler i nyere tid, ligesom Danmark har vedtaget et skærpet reduktionsmål på 82 pct. og prioriteret betydelige offentlige midler til den grønne omstilling. Udviklingen peger dermed ikke på et fald i ambitioner, men på en situation, hvor implementeringen af disse ambitioner er blevet mere kompleks og konfliktfyldt.

Foregangsland – fortsættelse, forandring eller forfald?

På baggrund af analysen kan dansk klimapolitik i udenrigspolitikken tolkes på flere måder. En første mulighed er, at Danmark fortsat kan karakteriseres som et klimaforegangsland, men at aktivismen udøves i en mere kompleks og sikkerhedspolitisk præget kontekst. Analysen viser, at de centrale betingelser for klimaaktivisme – trusselsopfattelser, interesser og værdier – fortsat er til stede. Samtidig har disse betingelser historisk været præget af indbyggede spændinger, som ikke er nye, men som i dag træder tydeligere frem. Særligt ses det, at militær sikkerhedspolitik i lyset af russisk fremfærd og øget geopolitisk usikkerhed i højere grad præger både den politiske dagsorden og borgernes opmærksomhed. Når man anskuer interesser, er der fortsat betydelige økonomiske gevinster knyttet til den grønne omstilling, samtidig med at visse sektorer – herunder særligt landbruget - udfordrer de øgede krav. Dette afspejler ikke en ny modsætning, men en videreførelse af velkendte fordelingsproblemer i en fase, hvor omstillingen er blevet mere konkret. Klimaforandringer

opfattes fortsat som en alvorlig global udfordring, men indgår i et bredere felt, hvor de sameksisterer med andre sikkerhedspolitiske og økonomiske hensyn.

Samtidig er både de økonomiske interesser og de normative værdier bag klimapolitikken blevet mere politiserede, både nationalt og internationalt. Hvad angår værdier, har Danmarks højreorienterede partier fået vind i sejlene på en klimaskeptisk agenda ført an af Danmarksdemokraterne, men også med opbakning fra blandt andre Dansk Folkeparti og i mindre grad Venstre. Det gælder både nationale klimaambitioner men også positionering internationalt både hvad angår klimafinansiering relateret til udviklingsbistand og positioner i internationale forhandlinger. Et magtskifte mod højre kunne således godt betyde en væsentligt mindre aktivistisk tilgang i dansk klima-udenrigspolitik. En fortsat midterregering kunne pege på en fortsættelse af aktivismen, men under fortsat nedprioritering relativt til særligt sikkerhedspolitikken. Et rødt flertal ville sandsynligvis fastholde, hvis ikke opprioritere, området. I denne fortolkning er dansk klimaaktivisme mindre robust end i den periode, hvor klima nød en bredere politisk konsensus.

Derudover peger analysen også på, at det globale klimapolitiske samarbejde i stigende grad står over for strukturelle udfordringer. Problemet knytter sig ikke alene til FN's klimatopmøder som arena, men også til de nationale klimaplaner (NDC'er), som fortsat er utilstrækkelige til at indfri Parisaftalens målsætninger. De begrænsede fremskridt under COP30 afspejler i denne forstand ikke blot vanskeligheder i forhandlingsprocessen, men en mere grundlæggende udfordring ved, at globale ambitioner afhænger af nationale prioriteringer i en kontekst præget af stigende geopolitisk rivalisering. Hvis denne udvikling fortsætter, kan det blive nødvendigt at gentænke, hvordan små stater som Danmark mest effektivt kan fremme internationale klimaindsatser – eksempelvis gennem regionale samarbejder, teknologiske partnerskaber og nye alliancedannelser. Her vil omdrejningspunktet i højere grad være at fremme international klimapolitisk handling, uden at global enighed forudsættes (Dreyer og Sørensen, 2025).

En tredje fortolkning der ikke nødvendigvis modsiger de forudgående er, at dansk klimaaktivisme er ved at ændre karakter. Hvor dansk klimapolitik tidligere i høj grad blev fremstillet som værdibaseret international aktivisme, tyder analysen på en stigende kobling mellem klimaindsatsen og økonomiske, og sikkerhedspolitiske hensyn. EU's klimapolitik spiller her en helt central rolle som ramme for dansk klimapolitik, samtidig med at grøn teknologi, energiomstilling og nye partnerskaber i stigende grad fremhæves som centrale udenrigspolitiske instrumenter. I denne optik kan udviklingen ses som en gradvis omstilling af dansk klimalederskab, hvor aktivismen overlever og måske endda styrkes, hvis den tjener Danmarks og EU's økonomiske og sikkerhedspolitiske interesser.

Klimaaktivismen betinget af sikkerhed og konkurrenceevne

➤➤ Dansk klimaaktivisme er fortsat en central dimension af dansk udenrigspolitik, men dens politiske fundament er blevet mindre stabil

Artiklen har undersøgt robustheden i dansk klimaaktivisme i en periode præget af stigende geopolitisk rivalisering, politisk konflikt og mere komplekse økonomiske interesser. På baggrund af analysen af trusselsopfattelser, interesser og værdier samt indikatorerne initiativ, risiko og deltagelse viser artiklen, at dansk klimaaktivisme fortsat er en central dimension af dansk udenrigspolitik, men at dens politiske fundament er blevet mindre stabilt.

Analysen peger på, at Danmark fortsat udviser aktivisme gennem internationale initiativer og deltagelse i centrale samarbejder. Samtidig udøves denne aktivisme under mere udfordrede betingelser. Den indenrigspolitiske konsensus er svækket, EU's klimapolitik møder større modstand, og det multilaterale klimasamarbejde er under pres. Klimaaktivismen er dermed ikke forsvundet, men i stigende grad betinget af hensyn til sikkerhed, økonomi og konkurrenceevne.

Samlet peger analysen på, at dansk klimaaktivisme er blevet mindre robust og under forandring. Hvor klima tidligere i høj grad fremstod som et konsensuspræget og værdibaseret område for udenrigspolitisk aktivisme, integreres klimainsatsen i dag i bredere strategiske og økonomiske prioriteringer. Aktivismen består således, men dens form er mere selektiv, betinget og tættere koblet til andre politiske dagsordener.

Fremtidens danske klimaaktivisme vil derfor i høj grad afhænge af, om grøn omstilling fortsat kan forenes med økonomiske interesser, sikkerhedspolitiske hensyn og nye former for internationalt samarbejde. Dermed fremstår klima i mindre grad som en dagsorden i egen ret og i højere grad som en del af et bredere palette af sikkerhedsudfordringer, hvor andre hensyn sætter rammerne for dansk udenrigspolitik.

Note

- 1 Forfatteren ønsker at takke Anders Wivel og Rasmus Brun Pedersen for invitationen til at bidrage samt for gode og konstruktive kommentarer til artiklen. Tak også til Sebastian Børsting og Nini Hjorth for værdifuld assistance undervejs i processen. Endelig rettes en særlig tak til Simon Wandel Petersen for grundige og indsigtfulde kommentarer til manuskriptet.

Referencer

- Andersen, Louise Riis (2018), "Det nødvendige og det mulige: Aktuelle spændinger i dansk udenrigspolitik", *Internasjonal Politikk*, 76(4): 316–30.
- Andersen, Louise Riis (2021), *Hvad vil Danmark med FN?*, DIIS Rapport 2021:02, København: Dansk Institut for Internationale Studier.
- Blaxekjær, Lau Øfjor (2020), "Danmark kan blive et grønt forbillede – men ikke en grøn stormagt", *Udenrigs*, (1): 8–12.
- Bønke, Tore (2025), "Sandheden skal man høre fra en mand, der ikke har sovet i 36 timer", *TV 2 Nyheder*, 23. november, <https://nyheder.tv2.dk/klima/2025-11-23-sandheden-skal-man-hoere-fra-en-mand-der-ikke-har-sovet-i-36-timer>.
- Christiansen, Peter Munk og Asbjørn Sonne Nørgaard (2023), *Elite og interesseorganisationer i Danmark*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Concito (2025), *Klimabarometer 2025*, København: Concito.
- Dahl, Henrik (2026), "LA-profil: Vi kaster milliarder efter ulandsbistand for at pudse vores egen glorie", *Altinget Udvikling*, 26. februar.
- Dansk Erhverv m.fl. (2025), *Eksport af energiteknologi og -service 2024*, København: Dansk Erhverv.
- Draghi, Mario (2024), *The future of European competitiveness: A competitiveness strategy for Europe*, Bruxelles: European Commission.
- Dreyer, Jakob (2025), "The power of victimhood: A relational analysis of the diplomatic negotiations on a UN loss and damage fund", *Millennium: Journal of International Studies*, 53(2): 468–90.
- Dreyer, Jakob og Christine Nissen (2020), "Militær aktivisme uden politisk handling: Mod en ny forståelse af aktivisme i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik inspireret af Hannah Arendt", *Internasjonal Politikk*, 78(3): 433–44.
- Dreyer, Jakob og Christine Nissen (2023), *The new EU climate and energy strategy in a time of war: Energy security first*, DIIS Report 2023:02, København: Dansk Institut for Internationale Studier.
- Dreyer, Jakob og Ditte Brasso Sørensen (2025), *Danmarks klimaformandskab i EU: muligheder og begrænsninger for dansk klimalederskab*, København: Københavns Universitet.
- European Investment Bank (2024), *EIB Climate Survey 2024–2025: European citizens and climate change*, Luxembourg: European Investment Bank.
- Forsvarets Efterretningstjeneste (2024), *Udsyn: Efterretningsmæssig risikovurdering*, København: Forsvarets Efterretningstjeneste.
- Forsvarets Efterretningstjeneste (2026), *Udsyn 2026: Efterretningsmæssig risikovurdering*, København: Forsvarets Efterretningstjeneste.
- Jakobsen, Peter Viggo og Kristian Kjærsgaard (2017), "Den danske FN-aktivismes storhed og fald 1945–2016", *Politica*, 49(4): 377–400.
- Jefsen, Mille P. og Andreas B. Rønberg (2021), "De danske klimafontposter – bastioner uden våben?", *Økonomi & Politik*, 94(1): 140–154.
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet (2019), *Aftale om klimalov af 6. december 2019*, København: Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet (2023), *Danmark topper international klimarangliste*, København: Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.
- Klimarådet (2026), *Statusrapport 2026: Danmarks nationale klimamål og internationale forpligtelser*, København: Klimarådet.
- Levinsen, Olivia, Niels Byrialsen og Kristian Søby Kristensen (2023), *Sikkerhedspolitisk barometer 2022*, København: Center for Militære Studier, Københavns Universitet.
- Mramor, Tomaž og Simone Tagliapietra (2026), *Europe's emissions trading system is an ally, not an enemy, of industrial competitiveness*, Bruxelles: Bruegel.
- Mälksoo, Maria og Jonas W. Kristoffersen (2022), *Climatising security policy: A panorama and implications for Denmark*, København: Djøf Forlag.
- Nissen, Christine og Jakob Dreyer (2024), "From optimist to sceptical liberalism: Reforging European Union foreign policy amid crises", *International Affairs*, 100(2): 675–90.
- Nordstrøm, Steen (2008), *Danske vinkler på klimasikkerhed*, FAK Brief 1/2008, København: Forsvarsakademiet.
- Regeringen (2023), *Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi*, København: Udenrigsministeriet.
- Regeringen (2025), *Prioriteter for Danmarks EU-formandskab*, København: Regeringen.
- Reuters (2025), "EU leaders to demand more industry support to meet new climate goal, draft shows", *Reuters*, 14. oktober, www.reuters.com/sustainability/cop/eu-leaders-demand-more-industry-support-meet-new-climate-goal-draft-shows-2025-10-14/.
- Reuters (2026), "Industry asks EU to keep free carbon permits for longer", *Reuters*, 24. februar, www.reuters.com/sustainability/boards-policy-regulation/industry-asks-eu-keep-free-carbon-permits-longer-2026-02-24/.
- Ringsmose, J. og S. Rynning (2017), "Rutsjebane: udsving og udfordringer i Danmarks NATO aktivisme", *Politica*, 49(4): 401–25.
- United Nations Environment Programme (2025), *Emissions Gap Report 2025*, Nairobi: UNEP.
- Venstre (2026), *Venstre vil styrke kernevefærdens og danskernes sikkerhed med penge fra udviklingsbistanden*.
- Wivel, Anders (2013), "Klimaaktivisme som udenrigspolitik: Helt centralt, men hvorfor egentlig?", *Politik*, 16(3): 36–45.
- Wivel, Anders (2017), "Aktivistisk med forbehold? Danmark, EU og den amerikanske verdensorden", *Politica*, 49(4): 426–50.